

[Skriv her]

Overvågning af habitatnaturtyper i LifeRaisedbogs – Baseline

Delprojekt 3, Store Vildmose, D1

Foto: Morten Hilmer

[Skriv her]

Ansvarsfraskrivelse

Indeværende rapport er udarbejdet som led i LIFE projektet LIFE14 NAT/DK/000012 som støttes økonomisk af EU Kommissionen. I henhold til artikel II.7.2 i General Conditions kan de holdninger og den viden, der kommer til udtryk i rapporten, under ingen omstændigheder blive betragtet som EU Kommissionens officielle holdning og EU Kommissionen er ikke ansvarlig for den videre brug af oplysningerne i rapporten.

Indhold

Formål.....	3
Metode	3
Resultater	3
Pinpointanalyse	4
Dækningsgrad.....	4
Figur 1: dækningsgrad af arter fundet i hele pinpointanalysen	4
Tabel 1: Skovbevokset tørvemose.....	6
Tabel 2: Åben højmosseflade	7
Tabel 3: Nedbrudt højmose.....	8
Tabel 4: Vestlig del blandede naturtyper	9
Tabel 5: Vegetationshøjde.....	11
Tabel 6: Dækningsgrad i dokumentationscirkel	12
Fotodokumentation.....	14
Konklusion	14
Bilag 1: DEVANO og NOVANA.....	15
Bilag 2: Placering af loggere og prøvefelter med pinpoint og 5 m cirkel	15
Bilag 3: Pinpoint og dokumentationscirkler rådata	15
Bilag 4: Fotodokumentation	15

[Skriv her]

Formål

Overvågningen har til formål at påvise at dette Life-projekt har en positiv effekt i forhold til hydrologi og artssammensætningen i området, samt om området har ændret karakter i retning af at eksisterende aktiv højmoser er sikret og at udvalgte områder med nedbrudt højmoser og skovbevokset tørvemoser har udviklet sig i en retning som muliggør gendannelse af aktiv højmoser.

Effektovervågningen forventes at kunne svare på følgende spørgsmål:

1. Kommer der øget dækning af tørvemoser i partier med nedbrudt højmoser og skovbevokset tørvemoser, som i dag er næsten uden tørvemoser?
2. Forskydes artssammensætningen af tørvemoser i retning af flere højmoserarter i partier med aktiv eller nedbrudt højmoser, som i dag er domineret af ikke-højmoserarter af tørvemoser (*S. fallax* og *S. palustre* m.fl.)?
3. Er der en positiv effekt af rydning og vandstandshævning i fh.t. mængden af opvækst af birk, bjergfyr o.a. træarter. I så fald hvilke? Kan man se ændringer i forhold til udbredelse af højmoserarter og andre arter, er der kommet mere *Sphagnum*-mos (flere arter, større dækningsgrad) osv.

Metode

I Store Vildmoser ligger tre eksisterende NOVANA-stationer, heraf to i den sydlige del. Der er i alt 23 prøvefelter ved Damvej, 19 prøvefelter ved Centralgårdsvej og 41 prøvefelter ved Sandelsvej. Derudover har arealerne også været kortlagt i DEVANO se bilag 1 for DEVANO med blå og NOVANA med rød. Prøvefelterne blev inventeret i 2006, 2009 og 2014 og blev på dette tidspunkt lokaliseret med en håndholdt Garmin GPS med 3-5 m unøjagtighed og ikke afsat permanent. Det er derfor ikke muligt at genfinde de præcis samme prøvefelter. Det er meningen at de samme felter skal inventeres igen i 2020 altså inden for perioden for dette projekt (oplysninger fra NST).

Arealet med træopvækst i forskellige tilgroningsklasser vurderes ud fra luftfoto (disse og resultaterne heraf kan ses i den botaniske rapport).

Der benyttes en metode hvor der udlægges 30 permanente prøvefelter i den sydlige del (10 for nedbrudt højmoser, 10 for skovbevokset tørvemoser og 10 for aktiv højmoser se placeringen på kort i bilag 2.). Derudover udlægges prøvefelter ved de 8 pizometerrør brugt til vandstandsmålinger. I prøvefelterne registreres vegetationen ved hjælp af pinpoint og 5-meter cirkler. Derudover registreres dækningsgrad af sphagnum og kronedække i 5-meter cirklen.

For at kunne gentage denne undersøgelse efter rydningerne og de hydrologiske tiltag er alle prøvefelter og pizometerrør markeret med landmåler gps og pinpoint felterne er markeret med et jernrør for at gøre det muligt at genfinde den eksakt samme lokalitet.

Det vurderes at det med data fra de i alt 30 permanente prøvefelter vil kunne svares på ovenstående spørgsmål.

De botaniske undersøgelser blev udført i august 2016 af Marianne Lindhardt, Jammerbugt Kommune og Karen Thingsgaard, konsulent, med hjælp af Dorthea Albrechtsen.

Resultater

Her fremlægges resultaterne af feltundersøgelserne foretaget i 2016.

[Skriv her]

Pinpointanalyse

Der blev fundet i alt 116 arter fordelt over de forskellige naturtyper heraf 12 arter af *Sphagnum*. Herunder *S. magelanicum*, *s. fallax*, *S. rubellum*, *S. angustifolium*, *S. subnitens*, *S. papillosum*, *S. palustre*, *S. fimbriatum*, *S. cuspidatum*, *S. tenellum*, *S. brevifolium*, *S. fuscum*, *S. sp.*.

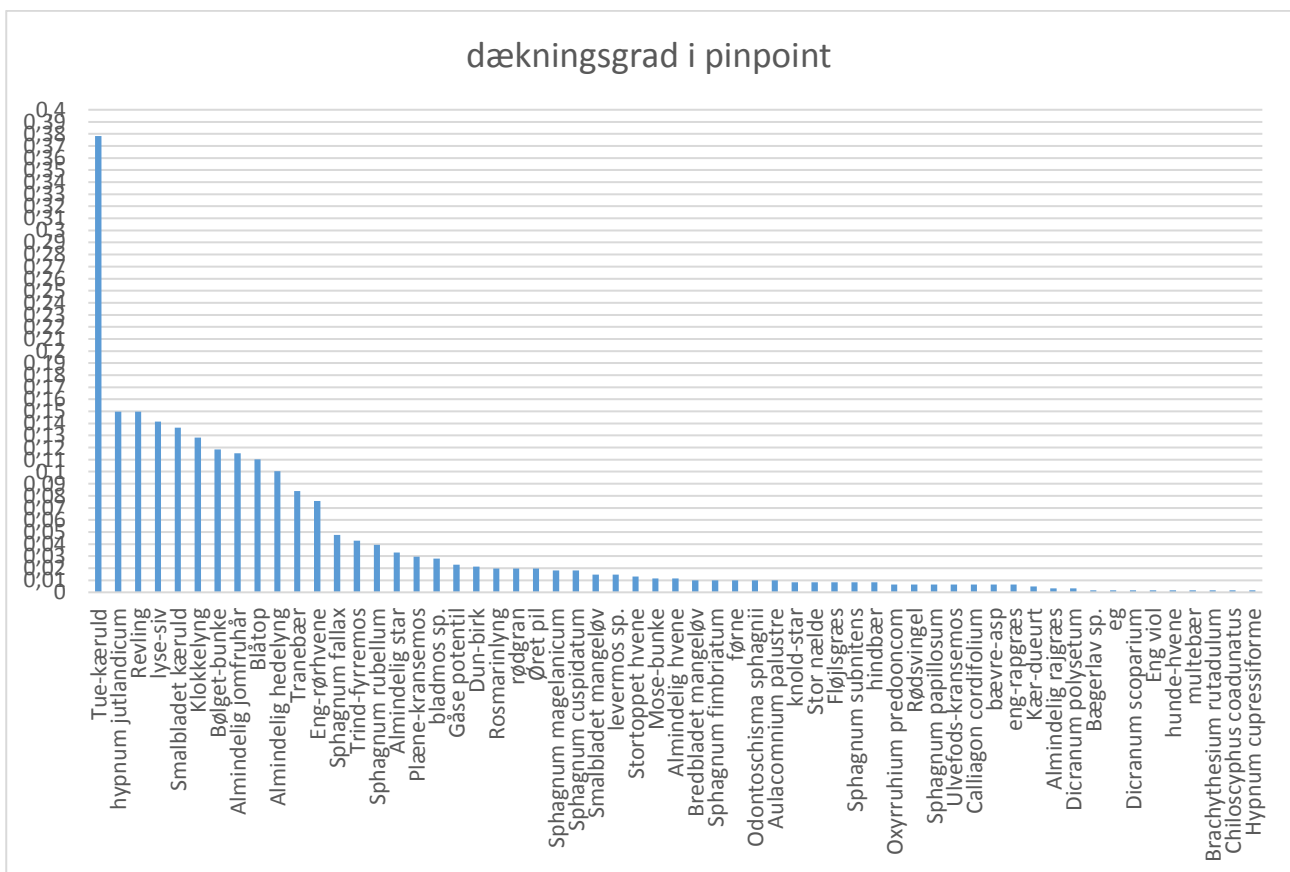
Af de tørvemusser som er fundet er *S. cuspidatum* tilknyttet højljerne. De røde arter *S. rubellum* og *S. magelanicum* er betragtet som karakteristiske højmoser arter. Disse tre arter er fundet på den åbne højmosesflade. *S. cuspidatum* er også fundet på den nedbrudte højmoser.

Med hensyn til de højere plantearter findes de karakteristiske højmoserarter hedelyng, klokkeløng, rosmarinlyng, hvid næbfrø, tyttebær, rundbladet soldug, tranebær, smalbladet kæruld, tue-kæruld og muldebær.

Muldebær er dog kun fundet i den vestlige del af højmosen. Der blev ikke i denne undersøgelse fundet benbræk, langbladet soldug, liden soldug, rundbladet soldug, dynd-star og tue-kogleaks, som ellers regnes for at høre til højmosesfladen.

Dækningsgrad

Den højeste dækningsgrad fundet i pinpointanalysen er tue-kæruld med 0,38 fulgt af *Hypnum jutlandicum* (hede-cypresmos), revling, lyse-siv, smalbladet kæruld, klokkeløng osv. Lysesiv findes på arealerne med nedbrudt højmoser men ikke i de andre naturtyper.

Figur 1: dækningsgrad af arter fundet i hele pinpointanalysen.

[Skriv her]

Hele pinpointanalysen med dokumentationscirkler indeholder 117 arter af karplanter, bregner, laver og mosser. De samlede resultater kan ses i bilag 3. Ifølge habitatdirektivet indikere følgende arter naturtypen aktiv højmose (7110): **rosmarinlyng, klokkelyng, almindelig hedelyng, revling, smalbladet kæruld**, fin kæruld, **hvid næbfrø**, brun næbfrø, **tue-kogleaks, rundbladet soldug**, langbladet soldug, liden soldug, storlæbet blærerod, liden blærerod, kortsporet blærerod, **tranebær, multebær, tranebær, almindelig star**, dynd-star, fåblomstret star, **rensdrylaver (Cladonia sp.), Odontoschisma sphagnii, S. magellanicum, S. angustifolium, S. imbricatum, S. fuscum, S. balticum, S. majus, S. rubellum, S. cuspidatum, S. tenellum, S. papillosum og S. austinii.**

Denne analyse viser at den sydlige del af Store Vildmose indeholder de arter markeret med fed. I forhold til de arter der i under danske forhold anses for at være tilhørende højmoseflade, så indeholder arealet de to røde højmosearter *S. rubellum* og *S. magellanicum*, samt *S. cuspidatum* som hører til højljerne. Derudover er der de 12 karplanter:

Efterfølgende kan resultaterne af pinpointanalysen ses i de efterfølgende 4 tabeller. Den fulde pinpointanalyse inklusiv dokumentationscirkler kan ses i bilag 3.

[Skriv her]

Tabel 1: Skovbevokset
tørvemose

Pinpoint	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	log2	log3	Fundet i alt	Dækningsgrad
Tue-kæruld											16		16	0,08
Smalbladet mangeløv			1										1	0,01
Eng-rørhvene												3	3	0,02
Blåtop	10						6						16	0,08
Trind-fyrremos					1	10						5	16	0,08
knold-star													0	0,00
levermos sp.	1												1	0,01
Almindelig star							9						9	0,05
hypnum jutlandicum				1		4							5	0,03
Klokkelyng							2						2	0,01
Tranebær											2		2	0,01
Smalbladet kæruld									6				6	0,03
Sphagnum fallax											1		1	0,01
bladmos sp.	7									3		2	12	0,06
Mose-bunke	2												2	0,01
Bredbladet mangeløv	1												1	0,01
Almindelig hvene		7											7	0,04
Almindelig jomfruhår			12	9		3	16		11		4	15	70	0,36
Ulvefods-kransmos			4										4	0,02
Dicranum polysetum								2					2	0,01
rødgran								10					10	0,05
Bølget-bunke				3	13	13	12	10	3	16		2	72	0,38
eg								1					1	0,01
Øret pil						2			4				6	0,03
førne				1	3				2				6	0,03
Dun-birk				2		1			7				10	0,05
Dicranum scoparium				1									1	0,01
Aulacomnium palustre									2				2	0,01
bævre-asp												4	4	0,02

For skovbevokset tørvemose ses det at den hyppigst forekommende art er bølget-bunke med en dækningsgrad på 0,38 (fundet i 72 ud af 192 felter) efterfulgt af almindelig jomfruhår med 0,36 (70 ud af 192 felter). Den eneste art af *Sphagnum* er *S. fallax* og den forekommer kun i et felt.

[Skriv her]

Tabel 2: Åben
højmosseflade

Pinpoint	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	natlog1	log4	log8	Fundet i alt	Dækninggrad
Tue-kæruld	15	11	5		3			8	2	16	16	7	15	98	0,47
Trind-fyrremos									5					5	0,02
levermos sp.		1												1	0,00
Plæne-kransemos		2		3	3									8	0,04
Sphagnum magelanicum	1	9	1											11	0,05
hypnum jutlandicum	15	3	2	15	4	9	6	3	7		1			65	0,31
Almindelig hedelyng	5	2	13	6		8	7	6			1		13	61	0,29
Revling	5	8	5	7	15	10	14	1	9	11	3			88	0,42
Klokkelyng	6	7	4	4	13			3	8	10	1	7	2	65	0,31
Rosmarinlyng	1						2	1		1		1		6	0,03
Bægerlav sp.	1													1	0,00
Tranebær	1	1	4		2				7	1	4	8	3	31	0,15
Sphagnum rubellum	1	1	5							7		1	8	23	0,11
Smalbladet kæruld	6	1	3	11	6	16	9	4	9	3	5	4		77	0,37
Sphagnum subnitens			2								2			4	0,02
Sphagnum papillosum			1									3		4	0,02
Sphagnum fallax								13						13	0,06
bladmos sp.									2					2	0,01
Sphagnum fimbriatum											1			1	0,00
Dun-birk												3		3	0,01
Dicranum scoparium														0	0,00
Odontoschisma sphagnii											6			6	0,03
Sphagnum cuspidatum											1	1		2	0,01
Aulacomnium palustre											2			2	0,01

For den åbne højmosseflade er den hyppigst forekommende art Tue-kæruld med 0,47 (98 ud af 208) den næsthypigste er revling med 0,42 (88 ud af 208), derefter kommer smalbladet kæruld, *hypnum jutlandicum*, klokeklyng og almindelig hedelyng. På den åbne højmosseflade blev fundet 7 arter af *Sphagnum*, nemlig *S. magelanicum*, *S. rubellum*, *S. subnitens*, *S. papillosum*, *S. fallax*, *S. fimbriatum* og *S. cuspidatum*. Det er hermed højmossearter af både karplanter og *Sphagnum* som er mest hyppige. Dog er der størst koncentration af tue arter. Der er meget få felter med *S. cuspidatum* som bør findes i høljerne.

[Skriv her]

Tabel 3: Nedbrudt
højmose

Pinpoint	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	log1	fundet i alt	Dækningsgrad
Tue-kæruld		16	16	16			15		5			68	0,39
Smalbladet mangeløv	1	3	3					1				8	0,05
Kær-dueurt			3									3	0,02
lyse-siv	15				15	15		13		13	15	86	0,49
Eng-rørhvene						10		4		13		27	0,15
Blåtop	12			10			13		16			51	0,29
Trind-fyrremos							3					3	0,02
knold-star								5				5	0,03
levermos sp.								4				4	0,02
Oxyrruhium predooncom	1							3				4	0,02
Almindelig star	2							4			5	11	0,06
Plæne-kransemos								1				1	0,01
Almindelig rajgræs										2		2	0,01
Rødsvingel										4		4	0,02
Stor nælde										1		1	0,01
Fløjlgræs					3				1	1		5	0,03
Sphagnum fallax				12								12	0,07
Øret pil									3		3	6	0,03
Sphagnum fimbriatum	3								1			4	0,02
Sphagnum cuspidatum											9	9	0,05
Aulacomnium palustre		2										2	0,01
Calliagon cordifolium											4	4	0,02
Eng viol											1	1	0,01
hunde-hvene											1	1	0,01
Stortoppet hvene					8							8	0,05
Gåse potential					14							14	0,08
eng-rapgræs					4							4	0,02
eng-rørhvene					3							3	0,02
Brachythesium rutadulum		1										1	0,01
Chiloscyphus coadunatus		1										1	0,01
Hypnum cupressiforme				1								1	0,01

For arealerne med nedbrudt højmose er den hyppigst forkomne art lyse-siv med 0,49 (86 ud af 176) efterfulgt af Tue-kæruld med 0,39 (68 ud af 176). I den nedbrudte højmose er der fundet to arter af *Sphagnum*, nemlig *S. fimbriatum* og *S. cuspidatum*.

[Skriv her]

Tabel 4: Vestlig del
blandede naturtyper

Pinpoint	natlog2	log5	log6	log7	Fundet i alt	Dækningsgrad
Tue-kæruld	16		16	16	64	0,33
Smalbladet mangeløv					0	0,00
Kær-dueurt					0	0,00
lyse-siv					0	0,00
Eng-rørhvene		13			16	0,08
Blåtop					0	0,00
Trind-fyrreemos			2		7	0,04
knold-star					0	0,00
levermos sp.		3			3	0,02
Oxyrruhium predooncom					0	0,00
Almindelig star					0	0,00
Plæne-kransemos		9			9	0,05
Almindelig rajgræs					0	0,00
Rødsvingel					0	0,00
Stor nælde		4			4	0,02
Fløjlgræs					0	0,00
Sphagnum magelanicum					0	0,00
hypnum jutlandicum			7	14	21	0,11
Almindelig hedelyng					0	0,00
Revling			1	2	3	0,02
Klokkelyng	5		2	4	11	0,06
Rosmarinlyng	1			5	6	0,03
Bægerlav sp.					0	0,00
Tranebær	13		1	4	20	0,10
Sphagnum rubellum	1				1	0,01
Smalbladet kæruld					6	0,03
Sphagnum subnitens	1				1	0,01
Sphagnum papillosum					0	0,00
Sphagnum fallax	1		2		4	0,02
bladmos sp.		3			8	0,04
Mose-bunke		5			5	0,03
Bredbladet mangeløv		5			5	0,03
Almindelig hvene					0	0,00
Almindelig jomfruhår					30	0,16
Ulvefods-kransemos					0	0,00
Dicranum polysetum					2	0,01
rødgran			2		12	0,06
Bølget-bunke					31	0,16
eg					1	0,01

[Skriv her]

	natlog2	log5	log6	log7	Fundet i alt	Dækningsgrad
Øret pil					4	0,02
S. fimbriatum			1		1	0,01
førne					2	0,01
Dun-birk					7	0,04
Dicranum scoparium					0	0,00
Odontoschisma sphagnii					0	0,00
S. cuspidatum					0	0,00
Aulacomnium palustre					2	0,01
Calliagon cordifolium					0	0,00
Eng viol					0	0,00
hunde-hvene					0	0,00
bævre-asp					4	0,02
hindbær		5			5	0,03
muldebær				1	1	0,01
Stortoppet hvene					0	0,00
Gåse potentiel					0	0,00
eng-rapgræs					0	0,00
eng-rørhvene					0	0,00
Brachythesium rutadulum					0	0,00
Chiloscyphus coadunatus					0	0,00
Hypnum cupressiforme					0	0,00

Der skal ikke udføres tiltag i den vestlige del. Derfor analyseres disse data senere.

Følgende tabeller har farvekoden gul for vestlig del, grøn for skovbevokset tørvemose, lyserød for aktiv højmose og blå for nedbrudt højmose

[Skriv her]

Tabel 5: Vegetationshøjde

Felt	1	2	3	4
1	60	60	60	50
2	20	30	30	30
3	40	40	40	40
4	30	30	40	30
5	50	50	50	50
6	40	40	40	40
7	10	10	10	10
8	30	20	20	20
9	30	30	40	30
10	10	40	40	40
11	15	10	15	15
12	10	15	30	20
13	40	30	10	40
14	10	10	10	20
15	20	30	20	10
16	20	20	20	20
17	10	15	30	25
18	30	40	30	5
19	40	10	5	25
20	20	20	20	20
21	3	3	3	3
22	0	0	0	0
23	5	5	5	5
24	10	5	5	5
25	5	10	5	5
26	5	10	5	5
27	40	50	20	20
28	3	2	2	10
29	100	50	100	100
30	2,5	10	0,5	2,5
natlog1	7	15	10	15
natlog2	20	5	10	20
log1	30	40	40	40
log2	15	10	15	20
log3	5	5	10	7
log4	3	1	5	10
log5	40	40	40	40
log6	10	10	10	25
log7	20	25	5	10
log8	10	20	10	5

[Skriv her]

Tabel 6: Dækningsgrad i dokumentationscirkel

felt	dværgbuske	træer/buske < 1m	træer/buske > 1m	træer/buske samlet	vandflade	sphagnum	blåtop	lysesiv	tuekæruld	engrørhvene	bartørv
1	0,10	0,00	0,01	0,01	0,00	3,00	39,25	6,00	0,00	0,00	0,00
2	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	1,50	0,20	0,00	0,00	0,00	0,00
3	0,00	1,00	1,00	2,00	3,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	0,35	0,10	1,50	1,60	0,00	8,00	39,25	0,00	0,00	0,00	0,00
5	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	39,25	0,00	0,00	39,25	43,96
7	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	23,55	0,00	54,95	0,00	0,00
8	0,00	0,00	0,30	0,30	0,00	0,00	0,00	54,95	0,00	31,40	0,00
9	0,40	1,50	3,00	4,50	0,00	0,00	54,95	0,00	0,00	0,00	0,00
10	0,00	0,00	1,00	1,00	0,00	0,00	0,00	39,25	0,00	39,25	0,00
11	51,03	0,00	0,00	0,00	0,00	5,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12	31,40	0,00	0,00	0,00	0,00	1,75	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13	70,65	1,00	0,00	1,00	0,00	4,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14	62,80	0,10	0,25	0,35	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
15	47,10	0,00	0,00	0,00	0,00	2,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
16	62,80	0,30	15,70	16,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
17	66,73	0,20	7,00	7,20	0,00	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
18	15,70	0,00	0,00	0,00	3,00	28,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
19	74,58	0,50	0,00	0,50	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
20	15,70	0,00	0,00	0,00	0,00	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
21	0,00	0,00	47,10	47,10	0,00	1,00	22,00	0,00	0,00	0,00	0,00
22	0,00	6,00	70,65	76,65	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
23	0,00	0,30	76,15	76,45	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
24	0,05	1,57	74,58	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
25	0,10	0,75	66,73	67,48	0,00	0,00	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00

[Skriv her]

felt	dværgbuske	træer/buske < 1m	træer/buske > 1m	træer/buske samlet	vandflade	sphagnum	blåtop	lysesiv	tuekæruld	engrørhvene	bartørv
26	0,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00
27	0,05	0,80	34,54	35,34	0,00	0,90	2,00	0,00	0,00	0,00	0,00
28	0,50	1,00	62,80	63,80	0,00	0,00	70,65	0,00	0,00	0,00	0,00
29	0,10	23,55	47,10	70,65	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
30	0,25	1,00	23,55	24,55	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
natlog 1	25,00	0,00	0,00	0,00	0,50	74,58	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
natlog 2	30,00	0,50	1,50	2,00	0,30	10,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
log1	0,00	0,20	31,40	31,60	3,50	6,50	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00
log2	27,00	0,30	7,00	7,30	0,00	3,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,50
log 3	0,10	2,00	19,63	21,63	0,00	0,20	0,00	0,00	0,00	0,50	1,00
log4	7,00	2,00	10,00	12,00	0,00	18,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
log5	0,00	0,00	12,00	12,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	76,15	0,00
log6	42,00	5,00	8,00	13,00	0,00	18,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
log7	23,00	1,00	5,00	6,00	0,50	4,50	0,30	0,00	0,00	0,00	0,00
log8	39,25	1,50	0,00	1,50	0,00	62,80	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

[Skriv her]

Dækningsgraderne viser at der i nedbrudt højmose er en større andel af græsarter især blåtop og lysesiv og en mindre dækningsgrad af Sphagnumarter og dværgbuske. Dominansen af blåtop og lysesiv gør at vegetationshøjden er stor.

Den skovbevoksede tørvemose indeholder en stor andel dun-birk og andre træarter og derfor er dækningsgraden af træarter stor her. Men til gengæld er der også flere steder hvor der stort set ingen undervegetation er. En middel vegetationshøjde er her svær at regne med.

Den aktive højmose viser større dækning af dværgbuske og sphagnumarter og middel vegetationshøjde.

Fotodokumentation

Billeder af alle prøvefelterne kan ses på bilag 4.

Konklusion

Resultaterne af denne baselineundersøgelse vil blive sammenlignet med de resultater der opnås ved at gentage undersøgelsen i 2021. Herved kan man vise de forskelle projektet har skabt.

Der er arter af *Sphagnum* i alle tre naturtyper. Dog er det kun *S. fallax* som optræder i den skovbevoksede tørvemose. Dog har den biologiske undersøgelse også vist at der vokser *S. cuspidatum* i nogle af tørvegravene. Den nedbrudte højmose indeholder *S. fimbriatum* og *S. cuspidatum*. På den åbne højmoseflade fandtes *S. magelanicum*, *S. rubellum*, *S. subnitens*, *S. papilosum*, *S. fallax*, *S. fimbriatum* og *S. cuspidatum*.

Det ønskes for alle tre naturtyper at dækningsgraden af *Sphagnum* bliver større, samt at der for den nedbrudte højmose og den skovbevoksede tørvemose indvandrer flere arter.

For skovbevokset tørvemose ses det at den hyppigst forekommende art er bølget-bunke med en dækningsgrad på 0,38 (fundet i 72 ud af 192 felter) efterfulgt af almindelig jomfruhår med 0,36 (70 ud af 192 felter). Den eneste art af *Sphagnum* er *S. fallax* og den forekommer kun i et felt.

For den åbne højmoseflade er den hyppigst forekommende art Tue-kæruld med 0,47 (98 ud af 208) den næst hyppigste er revling med 0,42 (88 ud af 208), derefter kommer smalbladet kæruld, *hypnum jutlandicum*, klokkeklyng og almindelig hedelyng. På den åbne højmoseflade blev fundet 7 arter af *Sphagnum*, nemlig *S. magelanicum*, *S. rubellum*, *S. subnitens*, *S. papilosum*, *S. fallax*, *S. fimbriatum* og *S. cuspidatum*. Det er hermed højmosearter af både karplanter og *Sphagnum* som er mest hyppige. Dog er der størst koncentration af tue arter. Der er meget få felter med *S. cuspidatum* som bør findes i høljerne.

For arealerne med nedbrudt højmose er den hyppigst forkomne art lyse-siv med 0,49 (86 ud af 176) efterfulgt af Tue-kæruld med 0,39 (68 ud af 176). I den nedbrudte højmose er der fundet to arter af *Sphagnum*, nemlig *S. fimbriatum* og *S. cuspidatum*.

Dækningsgraderne og vegetationshøjden afspejler at der i nedbrudt højmose er en større andel af græsarter især blåtop og lysesiv og en mindre dækningsgrad af Sphagnumarter og dværgbuske.

Den skovbevoksede tørvemose indeholder en stor andel træarter. Men til gengæld er undervegetationsparsom. En middel vegetationshøjde er her svær at regne med.

Den aktive højmose viser større dækning af dværgbuske og sphagnumarter og middel vegetationshøjde.

Det ønskes at vise mindre dækning af træarter og større dækning af dværgbuske og især *Sphagnum*.

[Skriv her]

Bilag 1: DEVANO og NOVANA

Bilag 2: Placering af loggere og prøvefelter med pinpoint og 5 m cirkel

Bilag 3: Pinpoint og dokumentationscirkler rådata

Bilag 4: Fotodokumentation

